

KVINNO

Bulletinen

Nr 3/94
Årgång 24
Pris 40 kr

Danska kvinnoröster om EU
Sexualmoral förr och nu

Masken uti rosen

AV HJÖRDIS LEVIN

Den dåtida kvinnorörelsens ställningstagande i den sexualpolitiska debatt som rasade runt förra sekelskiftet blir obegriplig utan kunskaper om bakgrunden. I själva verket var det en jämställdhets- och klassfråga, en kamp mellan kvinnor och män om hur framtidens sexualmönster skulle se ut.

Den nymalthusianska teorin och rörelsen uppkom i England under 1820-talet som en reaktion mot nationalekonomen Robert Malthus befolkningslära från 1798 och dennes idé om uppskjutna äktenskap och sexuell avhållsamhet som det enda moraliskt rätta sättet att hindra överbefolkning. Nymalthusianerna menade att alla människor skulle lära sig använda preventivmedel. Då kunde man gifta sig ung utan att behöva få stugan full av barn inom några år.

Kärlek utan barn

Knut Wicksell, senare en internationellt känd nationalekonom, höll år 1880 det första nymalthusianska föredraget i Sverige. Anton Nyström, en känd läkare och arbetarledare, började propagera i mitten av 1880-talet och författarinnan och feministen Frida Steenhoff år 1905. Socialisten Hinke Bergegren blev med sina föredrag "Kärlek utan barn" den direkta orsaken till att en lag stiftades år 1910. Den förbjöd propaganda för men inte, som ofta påstås, användning och försäljning av preventivmedel.

Min forskning har, kort sagt, ägnats åt frågorna hur Wicksells budskap mottogs i Uppsala, av tidningar i det övriga landet och av kvinnorörelsen, studentrörelsen och arbetarrörelsen. Jag har också undersökt om budskapets framförande och innehåll varie-

rade under perioden och om kvinnorörelsens och arbetarrörelsens representanter vid slutet av perioden stod kvar vid sina ursprungliga åsikter. Jag har undersökt vilka de viktigaste skälen till preventivlagen var och om denna lag, som det har sagts, var riktad mot landets allra fattigaste kvinnor samt om den feministiska opinionen återspeglades i 1910 års enbart manliga riksdagsdebatt om preventivlagen.

Krav på höjd sexualmoral

Wicksells föredrag uppväckte en "storm" i Uppsala som fick verkningar över hela landet. Wicksell utmanade medvetet den lilla universitetsstadens etablissemang. Hans påståenden att Sverige var överbefolkat och att nativiteten måste minskas med hjälp av preventivmedel kolliderade med den politiska, ekonomiska, religiösa och filosofiska auktoritetens åsikter. Wicksells idéer kom även i konflikt med sedlighetsrörelsens och kvinnorörelsens målsättningar. Kvinnornas krav på en höjning av männens sexualmoral, för att bekämpa prostitution och könssjukdomar, var sannolikt det viktigaste skälet till Wicksells framträdande. Bakom sig hade han en grupp av unga män som var mycket irriterade över kvinnornas analys av mäns sexuella beteendemönster.

Wicksell hävdade att superi- och sexuell osedlighet inte kunde

avskaffas genom moralpredikan. Mitt källmaterial (brev, broschyrer och tidningsartiklar) visar emellertid att moral var något mycket viktigt för motståndarna. Idéerna om mänsklighetens framåtskridande stod också högt i kurs. Befolkningstillväxten skulle leda till ett större välstånd för alla om arbetsamhet och allmän moral förbättrades, menade man. I framtiden skulle fortplantningen hållas i schack genom sexuell självkontroll. Preventivmedel skulle uppmuntra njutningslystnad och lättjefullhet samt motverka den försvagning av sexualdriften som var en naturlig effekt av civilisation och intellektuell utveckling.

Uppmuntrade osedlighet

Tidningsredaktörer i landets olika delar – 36 tidningar har undersökts – var inte lika upprörda som uppsalaeliten över Wicksells budskap, men endast tre tidningar var helt positiva till det. Att Sverige var överbefolkat förnekades allmänt. Ett flertal tidningar visade optimistisk tro på Sveriges förmåga att försörja en växande befolkning om bara arbetsamhet och företagsamhet ökade. Då skulle även emigrationen avstanna.

Under perioden 1883-1889 ingick den nymalthusianska propagandan i en större ideologisk strid med inflytande från åtskilliga andra länder. Varken kvinno-

Hinke Bergegren.
Blyertsteckning omkring 1910.

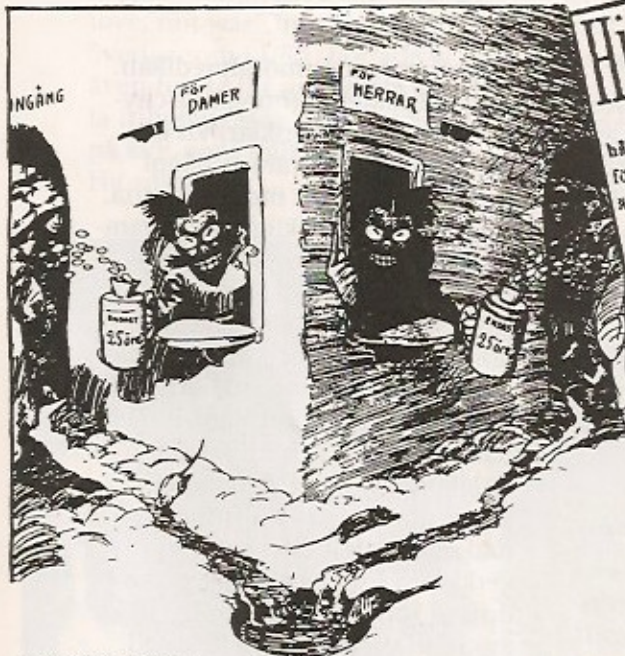
Kärlek utan barn.
Skrift av Hinke Bergegren 1910.

Offentliga möten.
OBS! Endast för män
håller på uppmaning
Hinke Bergegren
nu om fredag
(8 april)
i Folkets Hus' A-sal föredraget
Kärlek utan barn.

Biljetter à 25 öre fås i Folkets Hus' kiosk, hos Bohm, Uppandegatan 38, hos Griberg Flemingsgatan 29, samt i Cigarrboden Slussplan 61. 5762

Hinke Bergegren
håller om torsdag 11
föreläsning i Folkets Hus' A-sal över
ämnet:
Kärlek utan barn.
Biljetter à 25 öre fås i Folkets Hus' kiosk, hos Bohm Uppandegatan 38, hos Griberg Flemingsgatan 29, samt i Cigarrboden Slussplan 61.
Obs. Endast för kvinnor. 5741

Annonser i Social-Demokraten
5. 4. och 4. 4. 1910.

Offentliga nöjen:
Hinke säljer biljetter.
Teckning av P. Lindroth i
Söndags-Nisse 24. 4. 1910.

Ungsocialistisk antimilitarism:
Bort med barnalstringen!

Teckning av C. A. Jacobsson
i Stormklockan 22. 1. 1910.

Ett glatt budskap. — Glädjens och fröjdens,
kära vänner, ty nu finnes ingenting som hindrar er att få så många barn ni vill!

Teckning av P. Lindroth
i Söndags-Nisse 12. 6. 1910.

rörelsen, studentrörelsen eller arbetarrörelsen var övervägande positiva till nymalthusianismen.

Kvinnorörelsen intog samma hållning som den anglosaxiska feminismen och hävdade att nymalthusianismen uppmuntrade njutningslystnad, osedlighet och ansvarslöshet och måste bekämpas.

Inom studentrörelsen fanns vissa sympatier, men de dominerade ingalunda och något uttalande gjordes varken för eller emot.

Såväl den gamla liberala arbetarrörelsens som den unga socialdemokratins representanter avviesade teorin om överbefolkning som fattigdomens viktigaste orsak, men de flesta ansåg att det var arbetarens privatsak om han ville begränsa sitt barnantal för att förbättra sin ekonomi eller ej. Socialisterna uppmuntrade emellertid ivrigt Wicksells och andra vänsterliberalers attacker på det etablerade moralsystemet och menade att de banade väg för den kommande socialismen.

Socialdarwinistiskt motstånd

Socialister och feminister befann sig således under 1880-talet på diametralt olika sidor i moralstriden: Feminister accepterade i regel Malthus lära om överbefolkning men avvisade preventivmedel, medan socialisterna avvisade överbefolkningsläran men anammade preventivmedel och den moral användandet av sådana medel förutsatte.

Vid mitten av 1880-talet framträdde även ett socialdarwinistiskt motstånd mot nymalthusianismen. Dess representanter hävdade med emfas att såväl uppskjutna äktenskap som preventivmedel motverkade det naturliga urvalet. Kvinnans enda uppgift var, sades det, att locka männen till sig och höja rasen genom ständigt barnafödande. Kärleken måste befrias från den kristna moralens betvingande band och människor måste få para sig fritt. Sexualdriften var utvecklingens motor. Männen skulle skaffa föda och försvara kvinnor och barn. Alla feministiska strävanden var

emot naturens ordning.

Socialdarwinismen kom i stark konflikt med såväl feministernas dröm om att höja männens moral som med kampen för jämställdhet på alla områden. Kvinnornas sexuella beteende måste bli lika frigjort som männens för att kulturfolken skulle kunna räddas från raslig undergång och fysisk degeneration, menade vissa darwinistiska sexualliberaler.

Kvinnorörelsens krav

Läkarna ansåg i allmänhet att prevention inte hörde till medicinens område. När preventivlagen stiftades protesterade emellertid 66 läkare i Stockholm mot beslutet och hävdade att lagen skulle hindra dem att ordinera preventivmedel mot veneriska sjukdomar (kondomer) och mot oönskade graviditeter (pessar). I Göteborg stödde däremot läkarkåren preventivlagen.

Feministerna stod inte bara kvar vid sina åsikter från åttitalet utan stärkte rent av sitt motstånd mot den sk nya moralen. Under perioden 1905-1910 hade nya organisationer, exempelvis nykterhetsförbundet Vita bandet, bildats och satt frågan om en högre sexualmoral i förgrunden. Kampen mot prostitution och annat sexuellt missbruk upplivades och förstärktes. En samlad borgerlig kvinnorörelse krävde en lagstiftning som förbjöd propaganda för preventivmedel och protesterade mot "kärlek utan barn". Något absolut avståndstagande från preventivmedel fanns dock inte längre. Sådana medel kunde i vissa fall behövas, men man ansåg att de ännu så länge var alltför osäkra och att de ofta framhållna rashygieniska fördelarna var långt ifrån bevisade.

Rätt till egen kropp

Det går också att ana en kvinnlig åsikt att de lagstiftande männen borde skydda kvinnor mot den "avskryvbara" propagandan, när de nu var så måna om att införa andra av kvinnor icke önskade skyddslagar. År 1907 hade nämligen en lag som tvingade kvinnor

till barnledighet utan ekonomisk ersättning för förlorad inkomst stiftats och 1909 kom en lag som förbjöd nattarbete för kvinnor i industrin. Båda lagarna mötte protester från olika politiska grupper men genomfördes i samförstånd av riksdagsmän från olika partier. Gifta kvinnor stod ännu under sina makars husbondsvälde och hade ingen laglig rätt att bestämma över sin arbetskraft och sin sexualitet.

Det fanns många kvinnokrav som måste uppfyllas innan preventivläran kunde slå igenom utan att missbrukas till kvinnors nackdel: Rätten att bestämma över den egna kroppen och slippa samlagstvång, rätt och möjlighet att påverka lagstiftningen i viktiga kvinnofrågor var endast några av dessa krav. Innan detta skett kunde användandet av preventivmedel ses som i bästa fall en kompromiss, i sämsta fall som ett medel till ett nytt sexuellt slaveri för kvinnor.

Klasskampsfråga

Inom den nygrundade socialdemokratiska kvinnorörelsen var meningarna delade. Rörelsens ledning i Stockholm, som följde den traditionella partilinjens och stod ganska nära feminismen, avvisade ett förslag om preventivupplysning för proletärkvinnor och satte sociala reformer för bättre moderskap i första hand. Socialdemokratiska kvinnor i södra Sverige och i Norrland satte däremot preventivfrågan högt på programmet.

En motsättning inom den ledande gruppen i Stockholm går dock att urskilja. Under en mycket kort tid publicerades nymalthusiansk propaganda i tidningen Morgonbris. Detta hände under inflytande av en grupp ledd av vänstersocialisten Zeth Höglund. Hans propaganda under våren 1910 liknade Hinke Bergegrens och dennes anhängares.

Richard Sandler, även han tillhörande oppositionen, ansåg visserligen att många arbetarfamiljer borde ha mindre familjer, men varnade dock för propagandan. En minskning i arbetarnas

antal skulle försämra rörelsens kvalitet, menade han.

Med färre barn skulle de politiskt skolade arbetarna gå upp i medelklassen och ersättas av omedvetna och oskolade lantarbetarproletärer. Socialismen skulle aldrig uppnås eller starkt förseenas. Redaktören för tidningen *Arbetet* i Skåne, Georg Löwegren, tvekade emellertid inte att uppmana arbetarklassens folk att begränsa sitt barnantal till högst fyra. Han stöddes av de kvinnor i södra Sverige som, inspirerade av Frida Steenhoff, hade börjat propagera för preventivmedel åtskilliga år tidigare. Många vänstersocialister, exempelvis Kata Dalström, som 1909 upptäckte att arbetare med stora barnskaror inte kunde hålla ut i storstrejken, menade att även om nymalthusianismen som social teori förkastades, så kunde födelsekontroll som sådan vara till hjälp i klasskampen.

Frisinnade feminister

I området mellan borgerliga feminister och socialdemokratiska kvinnor fanns en lösligt organiserad grupp av vänsterliberala eller frisinnade feminister. En del kända rösträttskvinnor och läkare tillhörde den gruppen. En del av dem sympatiserade sannolikt med nymalthusianismen, men endast Frida Steenhoff propagerade öppet för födelsekontroll.

Läkarna Alma Sundquist och Julia Kinberg föregick Hinke Bergegrens propaganda genom att i en sexuell handledning för lärare och föräldrar ta med två sidor om preventivmedel och därmed väcka stark kritik. Ingen av dem var nymalthusian men de ville ge en adekvat preventivupplysning som motvikt till ovederhäftig propaganda.

De frisinnade feministerna kom senare att spela en tydligare sexualpolitisk roll. De organiserade sig först 1914 i Frisinnade kvinnors förening och gav 1923-1936 ut tidningen *Tidevarvet* med Elin Wägner och Ada Nilsson som de viktigaste skribenterna i befolkningsfrågan och sexualfrågan. Denna period och kvin-

Frida Steenhoff, f. Wadström (1865-1945), författare, sexualreformatör

nogrupp blir ämnet för min nästa bok.

Rashygieniker

De viktigaste skälen för preventivlagen var en stark oro för folkminskning, rasförsämring och sexuell promiskuitet som delades av alla riksdagsledamöter. Man fruktade att de folkgrupper man ville befrämja skulle lyssna till propagandan, medan andra, vars reproduktion icke var önskvärd, skulle fortsätta att föröka sig okontrollerat. Den mänskliga rasen skulle inte utvecklas och förbättras genom användandet av preventivmedel, hävdade lagens förespråkare gentemot nymalthusianernas åsikt. Tvåbarnssystemet

betydde ett folks undergång. De fattigaste, okunnigaste och de slarvigaste av de sjuka skulle aldrig lära sig preventivteknik. En del eugeniker eller s k rashygieniker såg ingen annan utväg än att sterilisera den "undermåliga" befolkningen. Den idén blev senare alltmer accepterad.

Klass- och könslag

Svaret på frågan om preventivlagen var en klasslag riktad mot de allra fattigaste kvinnorna står därmed helt klart: Lagen var en klasslag, men absolut inte riktad mot de fattiga, sjuka och sämst ställda kvinnorna utan främst mot arbetarklassens övre skikt. Det fanns en allvarlig oro för att

de sistnämnda skulle lyssna till propagandan, minska sitt barnantal, uppgå i medelklassen och därmed bereda väg för invandring av "undermålig" arbetskraft från andra länder. Tillsammans med dessa människor skulle det sämsta skiktet av den svenska befolkningen bilda ett evigt proletariat.

Preventivlagen var även en könslag men snarare riktad mot välbeställda kvinnor än mot de sämst ställda. Det mest effektiva preventivmedlet vid denna tid, Mensinga-pessaret (slidpessaret), var ett "föremål" och därmed reglerat av lagen.

Frida Stéenhoffs

små böcker à 25 öre pr ex.

Penningen och kärleken.

Humanitet och barnalstring.

Prostitutionens reglementering.

Fosterlandskänslan.

DA 100 ex. köpas på en gång av samtliga böckerna erhållas dessa emot offerkrav för 15 kronor (15 öre pr ex). Likvid i frimärken emottages även.

Björck & Börjesson,
Drottninggatan 62, STOCKHOLM.

Däremot kunde man inte komma åt den manliga metoden, avbrutet samlag, genom lagstiftning. Den metoden var inte heller, enligt lagstiftarna, lika farlig som medlen. Den uppmuntrade inte på samma sätt som exempelvis pessaret troddes göra till sexuell promiskuitet. En kvinna som var beroende av mannens "akt-samhet" skulle vara mer benägen att hålla sig till en man, än en kvinna som själv bestämde över preventivmedlen. Riksdagsmännens patriarkala oro för att kvinnorna själva skulle kunna bestämma om och när de ville ha barn var stor.

Naturligtvis var det lättare för en överklasskvinna än för en fattig arbetarkvinna att få tag på en läkare, men å andra sidan var det mycket troligt att många läkare

skulle neka en rik men psykiskt och fysiskt frisk kvinna preventivmedel och hellre hjälpa en "undermålig" kvinna med många barn att prova in ett pessar. När läkarna i allmänhet började syssla med preventivmedel var det inte främst av nymalthusianska utan av rashygieniska skäl.

Framgång för dubbelmoralister

Jag har inte funnit några som helst hänvisningar i riksdagsdebatten till en kvinnopetition, som överlämnades till riksdagen våren 1910. Ingen av talarna använde det feministiska argumentet att ett allmänt användande av preventivmedel och en allmän acceptans av den materialistiska ideologi som underbyggde nymalthusianismen skulle leda till ett ökat sexuellt förtryck av kvinnor.

Därmed har eftervärlden inte fått veta, att det fanns en samlad feministisk opinion för preventivlagen, utan den har enbart kommit att ses som en framgång för sedlighetsivrare och dubbelmoralister.

Under forskningens gång har jag mer och mer fascinerats av frågan om, vad som egentligen hände under den här perioden. Vad dolde sig bakom de hetsiga debatterna och varför var preventivpropagandan så oerhört kontroversiell för vissa individer och grupper? Vilken roll spelade debatten om nymalthusianism och födelsekontroll i den stora kulturella förändring som ägde rum i Sverige 1880-1910?

Var den nymalthusianska propagandan, bortsett från dess betydelse för födelsetalens nedgång under och efter denna period, en integrerad del av en stor kulturell innovation innehållande en allmän förväntan på materiellt framåtskridande, välstånd och njutning?

Bidrog propagandan till att påskynda den sekularisering som redan påbörjats och som måste till för att preventivläran skulle slå igenom?

Var debatterna 1880-1910 i realiteten en kamp mellan representanter för två olika livsåskåd-

ningar och för två olika sexualmönster?

Nytt samhällsmönster

Mitt svar är följande: Under hela perioden är tydliga tecken på utvecklingen av ett nytt mönster för reproduktion och sexuella relationer iakttagbara. Enligt Michel Foucault ersattes ett gammalt alliansmönster – med betoning på reproduktionen och arv – av ett sexualitetsmönster med betoning på kroppens hälsa, njutning, sexuell attraktion, födelsekontroll och ärtflighet. Under denna period påbörjades även övergången från ett förindustriellt samhälle till ett konsumtionsamhälle på hög teknisk nivå.

Detta samhälle behövde en annan typ av människa än det gamla jordbrukssamhället; en människa benägen för njutning och med höga anspråk på livet men också med en relativt kontrollerad karaktär. En sådan människa måste fostras fram och den sexuella fostran var i detta avseende högst betydelsefull.

Bestialitetens välde

Orsaken till att den nymalthusianska propagandan var skrämmande för många människor var att den grundades på en materialistisk/mekanistisk människosyn helt motsatt kristendomens. För dessa människor var materialismens yttersta konsekvens ett samhälle utan moral, kärlek, ansvar och hänsyn till nästan, med andra ord ett "bestialitetens välde", där kärleken reducerats till sexuell lust och kvinnan till sexualobjekt.

Denna attityd ledde till en stark kritik mot främst naturalistisk litteratur och mot den nordiska "bohém litteratur", som följde i dess fotspår. Att det fanns drag av den franske naturalisten och författaren D.A.F. de Sades idéer i åtskilliga "radikala" skrifter kan vara ett av huvudskälen till motståndet mot preventivläran.

Jag kan inte se annat än att den nymalthusianska propagandan med sina intima band till materialism, naturalism och ateism var en del av en större kulturell innöva-

tion eller ideologisk revolution. Därmed bidrog den också till den sekularisering av samhället, som var nödvändig för att preventivläran skulle få någon större framgång.

Debatterna 1880-1910, vilka egentligen utgjorde en enda lång debatt av varierande styrka, var inget annat än en allvarlig strid mellan representanter för två olika livsåskådningar – idealism och materialism – och mellan två olika system för förhållandet mellan könen.

Genom stiftandet av preventivlagen segrade idealisterna men endast tillfälligt. De manifesterade sin makt i denna lagstiftning. Materialismen framstod som helt föråldrad vid slutet av 1800-talet och decennierna närmast därefter, men under 1930-talet uppstod dessa idéer igen och den s k nya moralen började bryta igenom på allvar.

Under hela den period som min forskning omfattar ägde en grundläggande förändring i synen på kvinnan och hennes sexuella roll rum. En sådan förändring var nödvändig för att den klassiska borgerliga sexualmoralen skulle kunna elimineras eller drastiskt förändras.

Den borgerliga moralen

Den viktigaste faktorn i den borgerliga moralen var ståndaktighet och stabilitet. Från början var den en moral för båda könen, men så småningom blev den enbart en kvinnornas moral, och vid slutet av min forskningsperiod försvarades den mestadels av kvinnor. Den attackerades däremot starkt av nymalthusianer, socialdarwinister och socialister som alltför sträng för vanliga människor att efterleva.

I den moderna skönlitteraturen ersattes ståndaktighet och stabilitet som ett kvinnligt ideal med eftergivenhet för instinkter, drifter och begär. Syftet var att kvinnor skulle få större frihet och rättigheter och kunna undvika bördan av ständiga graviditeter, men syftet var också att kvinnor skulle bli mer sexuellt villiga och tillgängliga. Vartefter välståndet

ökade, kunde det moraliska trycket lättas.

En tid av större frihet

Det finns säkert många frågor som kan diskuteras efter läsningen av denna sammanfattning av *Masken uti rosen*. Den utveckling som inleddes under den aktuella perioden var både på gott och ont för oss kvinnor. Det bästa var, som jag ser det, den större frihet som i många avseenden faktiskt uppnåddes. Det sämsta var att diskussionen, som så ofta i Sverige, var smalspårig och ensidig under den tid då den sexuella revolutionen genomfördes.

Från 1930-talet och framåt var den gamla feminismens åsikter helt utplånade ur debatten och rörelsen framställdes som en samlings frigida nuckor och sexualhyenor, som inte skulle ha någon talan. Det vore farligt för både kvinnor och barn om deras åsikter fick komma fram och påverka opinionen.

All diskussion tystades

Det är möjligt att vi skulle ha kunnat undvika en hel del missstag och kommit längre på vägen

mot en bättre sexualpolitisk analys om inte indoktrineringen varit så intensiv och svartvit. Exempelvis tystades all diskussion om prostitution, pornografi, incest, våldtäkt, kvinnomisshandel och sexuella övergrepp mot barn under många år och avfärdades som uttryck för smutsig fantasi och sexualfientlighet. Spåren av nymalthusianismens och sexualliberalismens starkt rasistiska sida har helt och hållet utplånats.

De sexualpolitiska motsättningarna, som kom till uttryck mellan å ena sidan feminister och kvinnosakskvinnor och å andra sidan socialister och sexualliberaler i flera olika länder, har avfärdats som endast uttryck för klassfrågor men aldrig omtalats som den kamp mellan kvinnor och män i alla klasser om hur framtidens sexualmönster skulle se ut, som de faktiskt var.

Vår bristande kunskap om mycket av denna mörka bakgrund är en viktig orsak till att många av den dåtida kvinnorrörelsens ställningstaganden har varit svåra eller omöjliga för oss att förstå. Vartefter tiden har gått, många illusioner om den sköna värld som skulle bli resultatet av

den nya moralens genombrott har krossats och en ny kvinnorrörelse har växt fram, har vi kommit fram eller snarare tillbaka till många åsikter gemensamma med den tidiga feminismen. Mer och mer har vi förstått att praktiskt allt vi sagt redan har uttalats av dem.

Hur allt kunde ha varit är visserligen en annan historia som inte kan dryftas här, men som dock kanske kan hjälpa oss att vara mer vakna inför framtida förslag om nya metoder att kontrollera kvinnors sexualitet och fortplantning. Kanske kan sådana diskussioner ge uppslag till idéer om ett sexualmönster, som är mer grundat på kvinnors biologi och psykologi än det manliga mönster, som trots preventivmedlen alltså dominerar båda könen. ■

Hjördis Levin

Masken uti rosen. Nymalthusianism och födelsekontroll i Sverige 1880-1919. Propaganda och motstånd
Avhandling. Umeå universitet
Symposion Bokförlag

Ett annat slags mask uti rosen ...

"Sedlighetsdebatten" avspeglades också i skönlitteraturen. Strindberg, Ibsen, Bjørnson – som vanligt är det mansnamnen vi känner till. Kvinnornas bidrag har länge varit bortglömda, på sin höjd lästa av några få specialister.

Den novell som följer, Gerda von Mickwitz "Messling", publicerades ursprungligen i tidskriften *Framåt*, som gavs ut av en kvinnoförening i Göteborg.

I samma tidskrift, samma år (1886) publicerades Stella Kleves "Pyrrhussegrar", som till synes har motsatt budskap. Sigrid Löwe i "Messling" och Märta Ulfklo i "Pyrrhussegrar" drabbas båda av sjukdomar som hör samman med sexualiteten, men i det senare fallet är det förträngningen och förnekandet av sexualiteten som ges skulden.

I själva verket angriper båda novellerna hyckleriet och dubbelmoralen. Den sjukdom Sigrid lider av får inte nämnas vid namn.

I förordet till samlingsvolymen "Synd", som innehåller noveller av kvinnliga författare från 1880-talet, citerar utgivaren Birgitta Ney en debattartikel av Victoria Benedictsson. Hon försvarade novellen "Messling" och pläderade för att kvinnorna borde få veta sanningen om den sjukdom som då härjade som värst, syfilis. Hon var upprörd över det hyckleri som accepterade att sjukdomen spreds i hemmen men inte att den nämndes vid sitt rätta namn: "Namnet kan väl icke anses värre än själva saken."

Läs Gerda von Mickwitz novell!